

Βλέποντας με τα μάτια των παιδιών

Συνέντευξη με τον Παντελή Παντελόγλου Καλλιτεχνικό Διευθυντή του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους.

Με 150 περίπου ταινίες που θα αναδείξουν την οπτική του παιδιού, το Φεστιβάλ παιδικού και εφηβικού Κινηματογράφου Ολυμπίας, ένας απaráμιλλα προοδευτικός και ελπιδοφόρος θεσμός, θα καταφέρει και φέτος να υπερασπιστεί τη θέση του παιδιού μέσα στην κοινωνία των ενηλίκων. Το Φεστιβάλ διεξάγεται και φέτος για 28^η χρονιά μεταξύ 29/11 και 6/12 στο νομό Ηλείας ενώ κομμάτι του θα ταξιδέψει στην Ταινιοθήκη της Ελλάδος στις 24 και 25 Ιανουαρίου.

-Ασπασία Λυκουργιώτη: Το Φεστιβάλ ιδρύθηκε πριν από 28 χρόνια από τον Δημήτρη Σπύρου, σκηνοθέτη της ιστορικής παιδικής ταινίας «Ο Ψύλλος». Πώς γνωριστήκατε και πόσα χρόνια ήσασταν συνεργάτες;

Παντελής Παντέλογλου: Πράγματι, ο Δημήτρης Σπύρου ξεκίνησε το Φεστιβάλ το 1997, μετά από κάποια χρόνια οικοδόμησης των προϋποθέσεων του, σε όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '90. «Ο Ψύλλος» και η διεθνής φεστιβαλική πορεία του υπήρξε αφορμή του δικού μας φεστιβάλ. Πρωτοεργάστηκα με τον Δημήτρη και το Νεανικό Πλάνο ως υποτιτλιστής σε κινηματογραφικά φεστιβάλ το 2011. Βρέθηκα να βοηθάω με τις διεθνείς σχέσεις του Φεστιβάλ Ολυμπίας ήδη απ' το 2012, αλλά χρειάστηκε να φτάσουμε στο 2018 για να διαμορφωθούν οι προϋποθέσεις να γίνω εργαζόμενος πλήρους ωραρίου. Στο διάστημα 2018-2023, οπότε και ο Δημήτρης αποφάσισε να αποσυρθεί από τη θέση του καλλιτεχνικού διευθυντή, συνεργαστήκαμε στενά, ενώ ταυτόχρονα μου άφησε πολύ χώρο να αναζητήσω κι εγώ τα πατήματά μου σ' αυτή τη δουλειά ως αναπληρωτής του.

-Νιώθεις ότι μοιραστήκατε μια κοινή «σκέψη», για να μην πω όραμα που έχει καταργηθεί ως λέξη;

Θεωρώ ότι η βασική κοινή σκέψη, που είναι όχι μόνο όραμα αλλά και πράξη του Φεστιβάλ, όσο μπορούμε τουλάχιστον, είναι ότι πρέπει να παίρνουμε τα παιδιά στα σοβαρά. Πρόκειται βέβαια για τη σκέψη με την οποία ο Δημήτρης κινήθηκε όλες αυτές τις δεκαετίες. Ομολογώ ότι ξεκινώντας τη δική μου διαδρομή, αυτή η σκέψη δεν ήταν καθαρή στο μυαλό μου, αλλά τόσα χρόνια δίπλα στον Δημήτρη Σπύρου έχει ξεκαθαρίσει και τη συμμερίζομαι πλήρως. Βεβαίως ο κόσμος προχωρά και οι ανάγκες σήμερα είναι αρκετά διαφορετικές από τις αρχικές.

-Παραμένεις και πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Παιδικού Κινηματογράφου (ECFA) αν δεν κάνω λάθος;

Ναι, είμαι πρόεδρος της ECFA από το 2023 και θα παραμείνω ως το 2028. Πρόκειται για μια μεγάλη τιμή τόσο για μένα όσο και για το Φεστιβάλ Ολυμπίας, καθώς με τους εξαιρετικούς συναδέλφους του διοικητικού συμβουλίου εκπροσωπούμε περίπου 170 οργανισμούς σε 43 χώρες. Ο κινηματογράφος για παιδιά και νέους και η κινηματογραφική εκπαίδευση στην Ευρώπη σήμερα είναι ένα εξαιρετικά ζωντανό πεδίο, με πανέξυπνους κι ευαίσθητους επαγγελματίες, υπέροχες εξωστρεφείς διοργανώσεις, βαθύ παιδαγωγικό προβληματισμό, κριτική διάθεση και με μια στρατηγική επιλογή όλων σχεδόν των εμπλεκόμενων: Πράττουμε για τη βελτίωση του κόσμου γύρω μας για τα παιδιά και για εμάς, δεν παραπονιόμαστε μόνο για τις πολυεπίπεδες επιδεινώσεις πέραξ...

-Πιστεύεις ότι είναι σημαντικό τα παιδιά να βλέπουν τον εαυτό τους «απ' έξω», μέσα στη λογοτεχνία, τον κινηματογράφο και ευρύτερα την τέχνη; Μπορεί δηλαδή να βοηθήσει ο κινηματογράφος στην απενοχοποίηση και την αυτοεκτίμηση του παιδιού;

Ναι, αν και θα το διατύπωνα αντίστροφα: Η κινηματογραφική εμπειρία έχει το στοιχείο της ταύτισης, άρα τελικά βλέπεις τον εαυτό σου από μέσα κι όχι απέξω, όταν παρακολουθείς μια ιστορία στην οθόνη. Χρειάζεται όμως να υπάρχει συστηματικό representation της ηλικιακής σου ομάδας, της κοινωνικής συνθήκης που ζεις ή άλλων συνθηκών που μπορείς να παραλληλίσεις με τη δική σου κατάσταση, ως παιδί.

Νομίζω ότι στην εποχή μας οι παλαιότερες θεσμίσεις της έννοιας της παιδικότητας ή της παιδικής ηλικίας είναι υπό διαπραγμάτευση. Βλέπουμε τα παιδιά είτε ως πολύ παιδιά, ανίκανα να δουν τον κόσμο χωρίς δίχτυ προστασίας απ' τους γονείς τους, είτε ως καθόλου παιδιά, που απ' τα 12 οφείλουν να φέρονται ως ενήλικες και να παρακολουθούν ό,τι και οι ενήλικες.

Όμως στο καλό παιδικό σινεμά (γιατί αναμφιβόλως υπάρχει και κακό), βλέπουμε τα παιδιά να είναι παιδιά και επομένως και οι μικροί θεατές έχουν λόγο να ταυτίζονται και να προεκτείνουν τη ζωή του

εκράν στη δική τους κι αντίστροφα. Κι όταν αυτό πετυχαίνει, έχει επιτελεστικό χαρακτήρα - όπως εξάλλου έχει και όταν δεν πετυχαίνει, και γι' αυτό είναι σημαντικό να βρίσκουμε τα καλύτερα δείγματα της δημιουργικής δουλειάς των κινηματογραφιστών για να τα προτείνουμε στο κοινό μας.

- Πόσες διαγωνιστικά τμήματα θα έχει φέτος το φεστιβάλ και πόσες ταινίες θα προβληθούν συνολικά;

Έχουμε τέσσερα διαγωνιστικά τμήματα. Μεγάλου μήκους μυθοπλασίας, μικρού μήκους μυθοπλασίας, μικρού μήκους animation και ντοκιμαντέρ. Συνολικά προβάλλονται 64 ταινίες, ενώ στα διάφορα αφιερώματά μας έχουμε περίπου άλλες 80 ταινίες.

-Από πόσες χώρες έχετε λάβει ταινίες; Νομίζω φέτος υπάρχουν και αρκετές αξιόλογες ελληνικές ταινίες μικρού μήκους παιδικής οπτικής.

Στην επιλογή των διαγωνιστικών προγραμμάτων εκπροσωπούνται 46 χώρες. Προφανώς είδαμε ταινίες κι από άλλες χώρες στη διαδικασία της επιλογής, αλλά νομίζω ότι είναι αρκετά ευρεία η γκάμα που θα δούμε τελικά φέτος στην αίθουσα. Σε ό,τι αφορά τις ελληνικές ταινίες, πράγματι έχουμε αρκετές ταινίες μικρού μήκους. Αυτό μάς επέτρεψε να κάνουμε για δεύτερη φορά το πρόγραμμα *"Ίχνη, προς έναν ελληνικό κινηματογράφο για παιδιά και νέους"*, απ' το οποίο θα προκύψει και το Βραβείο Καλύτερης Ελληνικής Ταινίας Μικρού Μήκους για Παιδιά. Είμαστε πολύ χαρούμενοι που πλέον μπορούμε να κάνουμε ένα τέτοιο πρόγραμμα και που έχουμε συμβάλει κι εμείς με τις αναπτυξιακές μας δράσεις απ' το 2018, που σήμερα είναι όλες κάτω από την ομπρέλα της αλυσίδας ανάπτυξης The Olympia Effect.

-Συνδέεται το Φεστιβάλ με την δημόσια εκπαίδευση και την τοπική κοινωνία; Είναι ζητούμενο;

Δεν είναι απλώς ζητούμενο, είναι η αναπνοή μας. Στην Ηλεία, που είναι το κέντρο της διοργάνωσης, καταφέρνουμε κάθε χρόνο να δώσουμε την ελάχιστη επαφή (έστω μία προβολή σε κινηματογραφική αίθουσα) σε πάνω από 10.000 μαθητές και μαθήτριες (ενώ ο συνολικός πληθυσμός της Ηλείας είναι 140.000 άτομα και του Πύργου 25.000). Δεχόμαστε και ικανοποιούμε περί τα 150 αιτήματα σχολικών ομάδων για προβολές και άλλα τόσα για εργαστηριακές δράσεις. Κι επιπλέον δεχόμαστε πάνω από 200 παιδιά σε εργαστήρια και κριτικές επιτροπές, τα οποία δηλώνουν συμμετοχή από μόνα τους,

χωρίς μεσολάβηση των εκπαιδευτικών. Λέμε ότι η Ηλεία κι ευρύτερα η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι Πρότυπη Περιοχή για την Κινηματογραφική Εκπαίδευση χάρη στην καλή επαφή μας με την εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία και το μόνο που αναρωτιέται κανείς είναι γιατί κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει και στις υπόλοιπες περιφερειακές ενότητες της χώρας, ώστε όλος ο μαθητικός πληθυσμός να πηγαίνει στο σινεμά.

-Επομένως το φεστιβάλ δεν «εξαντλείται» σε μια βδομάδα, γίνονται δράσεις όλο το χρόνο.

Πάντοτε κάναμε δράσεις όλο τον χρόνο, αλλά με κάποιες οργανωτικές αλλαγές στις οποίες προχωρήσαμε σταδιακά από πέρσι, πάνω απ' το 50% των εκπαιδευτικών δράσεων είναι πλέον εκτός κεντρικής διοργάνωσης. Που σημαίνει ότι δεν σταματάμε ποτέ.

-Θα φτιάξουν και φέτος ταινίες τα ίδια τα παιδιά;

Ναι, με διάφορους τρόπους. Θα πρέπει να αναφέρω εδώ το Mythos Project, το μεγάλο πολυεθνικό μας κινηματογραφικό εργαστήρι που θα φιλοξενήσει 65 άτομα απ' το εξωτερικό, τα οποία μαζί με παιδιά απ' την Ηλεία θα φτιάξουν τις δικές τους ταινίες στη διάρκεια του Φεστιβάλ.

-Θα μπορεί κάποιος να δει ταινίες διαδικτυακά τις μέρες διεξαγωγής του Φεστιβάλ και αργότερα ίσως στην Ταινιοθήκη της Ελλάδος;

Υπάρχουν ήδη ανοιχτές δράσεις στο διαδίκτυο απευθυνόμενες σε σχολεία, όπως τα προγράμματα: «Ανιματρόπιο» και «*To Cine Zizanio παρουσιάζει*», όπου βλέπει κανείς ταινίες μικρού μήκους με εισαγωγές και σχολιασμό από εφήβους. Στην Ταινιοθήκη θα μεταφέρουμε βραβευμένες ταινίες και ορισμένες ακόμη δράσεις το διήμερο 24-25/1/2026.

-Θα ευχόσουν κάτι για το μέλλον;

Να αντέχουμε στο πολύπλοκο κυνηγητό των πόρων που απαιτούνται για να υλοποιηθεί ό,τι σχεδιάζουμε. Να αξιολογηθεί ο πολιτιστικός χώρος γενικότερα ως προς την προσφορά του στην κοινωνική συνοχή και να αποκτήσει τους πόρους που του αξίζει. Να γίνουν κι άλλα παρόμοια

πράγματα σε όλη τη χώρα, ώστε να μη θεωρεί κανείς το Φεστιβάλ Ολυμπίας φαινόμενο - κι αυτό γιατί το δικαίωμα για πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας κινηματογραφικό ή ευρύτερα πολιτιστικό περιεχόμενο το έχουν όλα τα παιδιά και όλοι οι πολίτες και κάτοικοι της χώρας μας.